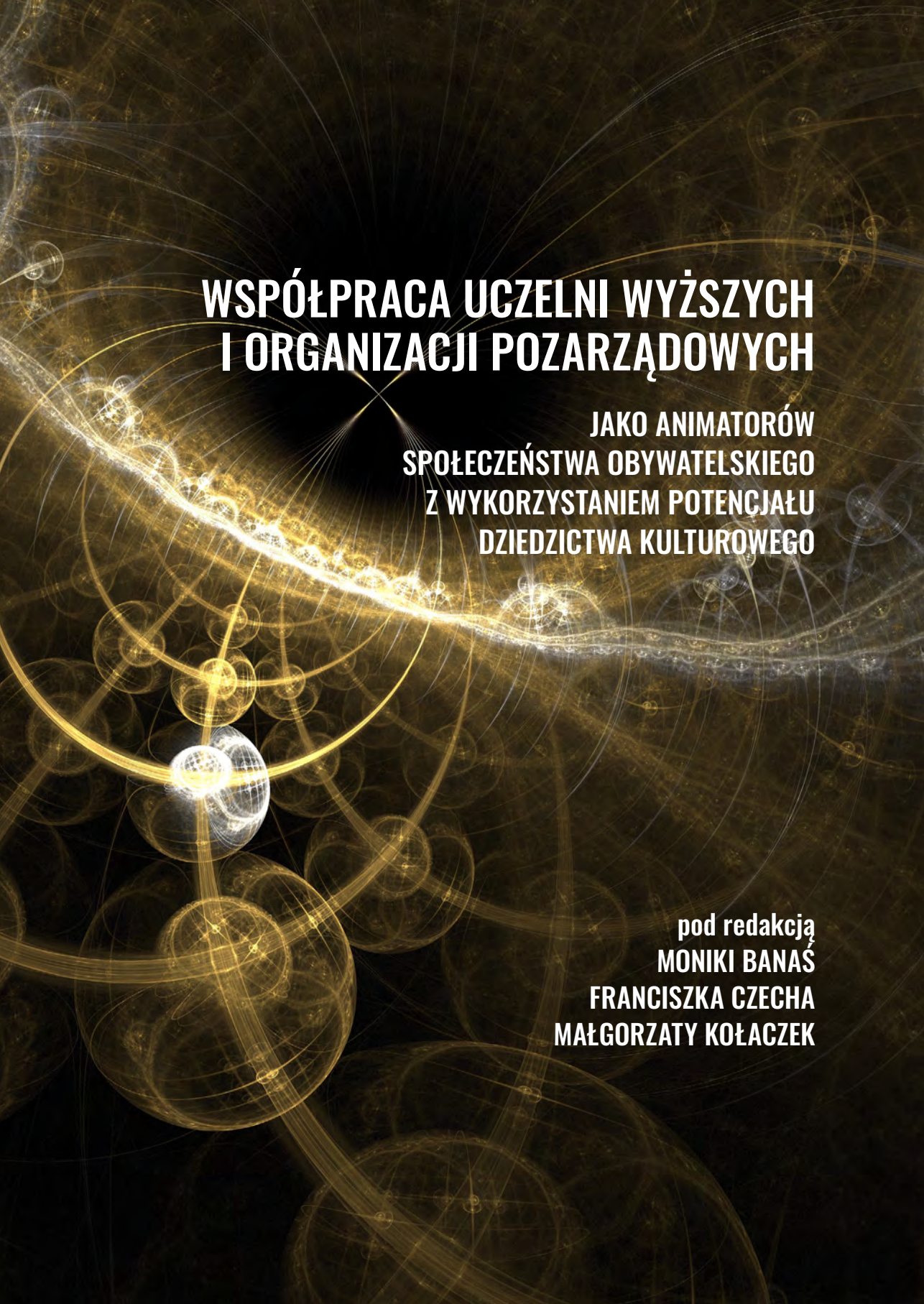

The background is a complex, abstract composition of golden-yellow lines and spheres on a dark, almost black, field. The lines form various circular and elliptical orbits, some of which are intersected by straight lines, creating a sense of dynamic movement and geometric complexity. Several translucent, wireframe spheres of different sizes are scattered throughout the scene, some appearing to be part of the orbital paths. The overall effect is reminiscent of a celestial map or a complex network diagram, with a warm, ethereal glow emanating from the golden elements.

WSPÓŁPRACA UCZELNI WYŻSZYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

**JAKO ANIMATORÓW
SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
Z WYKORZYSTANIEM POTENCJAŁU
DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**

**pod redakcją
MONIKI BANAŚ
FRANCISZKA CZECHA
MAŁGORZATY KOŁACZEK**

WSPÓŁPRACA UCZELNI WYŻSZYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

**jako animatorów
społeczeństwa obywatelskiego
z wykorzystaniem potencjału
dziedzictwa kulturowego**

**pod redakcją
MONIKI BANAŚ
FRANCISZKA CZECHA
MAŁGORZATY KOŁACZEK**

Kraków 2019

Copyright by autorzy poszczególnych tekstów and Instytut Studiów
Międzykulturowych, Wydział Studiów Międzynarodowych
i Politycznych – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków 2019

Recenzent
prof. dr hab. Emil Orzechowski

Opracowanie redakcyjne
Magdalena Kusak

Publikacja finansowana w ramach programu
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „DIALOG” w latach 2017–2019

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ISBN: 978-83-8138-152-9

KSIEGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel./faks: 12 431 27 43, 12 421 13 87
e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:
<https://akademicka.pl>

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
RADOSŁAW RYBKOWSKI	
Uniwersytet współpracujący.	
Nauka we współpracy ze społeczeństwem	11
MAGDALENA FURDZIK	
Trzeci sektor w Polsce –	
prawnie określony i społecznie niespełniony	29
ALEKSANDRA LIS	
Modele współpracy uniwersytetów	
z organizacjami pozarządowymi (NGO)	53
AGNIESZKA PACUT	
Przedsiębiorczość społeczna a szkoły wyższe –	
formy, obszary i wyzwania kooperacji	71
MARTA DU VALL	
Pozytywne implikacje wybranych europejskich koncepcji	
i programów jako czynnik wzmacniający społeczeństwo	
obywatelskie poprzez nacisk kładziony na międzysektorową	
współpracę organizacji pozarządowych i uczelni wyższych	103
RENATA HOŁDA	
Dziedzictwo kulturowe w aktywizacji	
społeczeństwa obywatelskiego	127

MARIOŁA PAWEŁKO	
Współpraca międzysektorowa uniwersytety – organizacje pozarządowe w świetle literatury przedmiotu	145
MAGDALENA CZECH	
Społeczeństwo obywatelskie – wielość perspektyw	159
MARTA HOFFMANN	
Współpraca międzysektorowa w perspektywie relacji uniwersytet – organizacje pozarządowe	177
FRANCISZEK CZECH	
Badania nad współpracą uczelni wyższych i organizacji pozarządowych. Stan badań i kwestie metodologiczne	191
ADAM ŻALIŃSKI	
Trzeci sektor jako partner uczelni wyższych w Polsce w opinii ekspertów	211
ANDRZEJ PORĘBSKI	
Szkolnictwo wyższe jako partner trzeciego sektora. Opinie ekspertów na temat sytuacji w Polsce	233
MONIKA BANAŚ	
Dobre praktyki współpracy szkół wyższych i organizacji pozarządowych na Słowacji	263
KAROLINA GOLEMO	
Współpraca organizacji pozarządowych i instytucji edukacyjnych w obszarze inicjatyw kulturalnych i społeczno-obywatelskich. Przypadek Portugalii	293
FRANCISZEK CZECH	
Dobre praktyki współpracy szkół wyższych i organizacji pozarządowych w Wielkiej Brytanii	331
MAŁGORZATA KOŁACZEK	
Trzeci sektor i szkolnictwo wyższe w Austrii – dobre praktyki współpracy międzysektorowej	359
MONIKA BANAŚ, FRANCISZEK CZECH, MAŁGORZATA KOŁACZEK	
Podsumowanie: trzecia misja uczelni i różne drogi jej realizacji	397

MARTA HOFFMANN¹

UNIwersytet Jagielloński w Krakowie

WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA W PERSPEKTYWIE RELACJI UNIwersytet – ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Celem poniższego eseju bibliograficznego jest zarysowanie najczęściej spotykanych wątków bibliograficznych w polskiej literaturze naukowej odnoszącej się do współpracy międzysektorowej w dziedzinie kultury. Esej dotyczy zwłaszcza relacji pomiędzy sektorem akademickim, czyli uniwersytetami / uczelniami wyższymi, z jednej strony a sektorem organizacji pozarządowych (NGOs) z drugiej. Na początku warto jednak przyjrzeć się miejscu współpracy międzysektorowej w publikacjach naukowych. Jest ona przedmiotem szczególnego zainteresowania badaczy z zakresu nauk o zarządzaniu, administracji publicznej oraz polityce. Tradycyjnie odnoszą ją oni do działań mających miejsce na styku trzech sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego².

Wśród publikacji poświęconych temu tematowi dominują studia o charakterze opisowym, w których autorzy podejmują problem współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a organizacjami

¹ Mgr; marta1990.hoffmann@uj.edu.pl.

² *Współpraca międzysektorowa: istota, przykłady, korzyści*, red. A. Chmielak, R. Przygodzka, Białystok 2016.

pozarządowymi (sektor pierwszy i trzeci)³. Często wskazuje się na nierówne zaangażowanie stron we współpracę, które wynika z faktu, że to organizacje pozarządowe zwykle bardziej zabiegają o zainteresowanie władz gminy lub miasta niż na odwrót⁴. Podkreślane jest to, że na poziomie deklaracji samych osób zaangażowanych we współpracę międzysektorową można zaobserwować wzajemną nieufność oraz niezadowolenie z dotychczasowych doświadczeń⁵. Analitycy zwracają także uwagę na to, że pomimo wielu przepisów regulujących relacje pomiędzy pierwszym a trzecim sektorem brakuje odolnej chęci do ich nawiązywania, co zostało określone mianem słabej „kultury współpracy”⁶. W tej orientacji powstają także prace poświęcone wkładowi organizacji pozarządowych w realizację polityk publicznych w Polsce⁷.

Drugim nurtem w literaturze poświęconej współpracy międzysektorowej w ogóle są relacje pomiędzy pierwszym a drugim sektorem, czyli pomiędzy administracją publiczną a otoczeniem biznesowym. Głównym powtarzającym się motywem jest tutaj społeczne zorientowanie misji przedsiębiorstw (ang. *Corporate Social Responsibility*, CSR), które w ten sposób pomagają władzom lokalnym realizować ich politykę społeczną⁸.

³ A. Kozak, *Współpraca jednostki samorządu terytorialnego z interesariuszami w zakresie polityki kulturalnej*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe” 2018, nr 376, s. 80–99.

⁴ M. Jokiel, *Patologie partnerstw międzysektorowych*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2019, nr 20 (4), s. 293–306.

⁵ Ibidem.

⁶ M. Dudkiewicz, G. Makowski, *Współpraca między organizacjami pozarządowymi i administracją samorządową. Problemy, wyzwania i rekomendacje*, Warszawa 2011; M.J. Broniewska, *Współpraca organizacji pozarządowych (NGO) z administracją publiczną – strategia i zasady*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” 2013, nr 98, s. 415–426. Por. także M.J. Broniewska, *Model współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, „Acta Universitatis Lodzensis” 2012, nr 270, s. 255–266, oraz *Partnerstwo – współpraca międzysektorowa w realizacji celów społecznych*, red. A. Handzlik, J. Głowacki, Kraków 2012.

⁷ J. Meisel-Dobrzański, *Współpraca NGO z sektorem publicznym – sposób na wzmocnienie demokracji i wzrost jakości polityk publicznych w Polsce*, „Zarządzanie Publiczne” 2014, nr 1 (25), s. 73–90.

⁸ D. Teneta-Skwiercz, *Współpraca międzysektorowa jako narzędzie realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2016, nr 455, s. 30–43; G. Bartkowiak, *Społeczna odpowiedzialność biznesu w aspekcie teoretycznym i empirycznym*, Warszawa 2011.

Wiele uwagi poświęca się tzw. partnerstwom publiczno-prywatnym, których zawieranie wzmacnia lokalny rozwój społeczno-gospodarczy oraz wspiera postawy obywatelskie w społeczeństwie⁹. Podczas kwerendy bibliograficznej można natrafić na wiele studiów przypadku, które dokumentują udaną współpracę między sektorami, szczególnie w sferze rozwoju miejskiego, infrastruktury czy ochrony zdrowia¹⁰.

1. Współpraca międzysektorowa UNI/NGOs

Jeśli chodzi o podtyp współpracy sektorowej, jakim jest kooperacja uniwersytetów bądź uczelni wyższych z sektorem organizacji pozarządowych, to najczęściej spotykane w literaturze przedmiotu motywy dotyczą badań nad organizacjami pozarządowymi, wspierania NGOs w realizacji ich misji, upowszechniania wiedzy na temat ich działalności oraz działalności międzykulturowej.

Badania nad organizacjami pozarządowymi

Pierwszym nurtem w znalezionych dotychczas publikacjach poświęconych dynamice oddziaływań między uniwersytetem i organizacjami pozarządowymi są studia na temat działalności, problemów i wyzwań sektora

⁹ K. Łobos, *Współpraca przedsiębiorstw z organizacjami publicznymi i społecznymi jako źródło szans dla wszystkich sektorów*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Nauki o Zarządzaniu” 2010, nr 137, s. 179–187; D. Hajdys, *System wsparcia partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce na tle systemów wybranych państw Unii Europejskiej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Nauki o Zarządzaniu” 2015, nr 412, s. 106–117.

¹⁰ M. Furmankiewicz, *Współpraca międzysektorowa w ramach „partnerstw terytorialnych” na obszarach wiejskich w Polsce*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2006, nr 7 (24), s. 117–136; A. Rapacz, *Znaczenie współpracy międzysektorowej dla kształtowania atrakcyjności obszaru turystycznego*, „Gospodarka a Środowisko – Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu” 2005, nr 1095, s. 96–106; N. Szczygieł, M. Rutkowska-Podołowska, *Partnerstwo międzysektorowe: panaceum na współczesne wyzwania systemów ochrony zdrowia?*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2012, nr 266, s. 84–98.

trzeciego. W studiach tych sektor uniwersytecki występuje w roli neutralnego obserwatora działalności organizacji pozarządowych i dokumentuje ich poczynania¹¹. Czasami analizy dotyczą konkretnych projektów o charakterze społecznym oraz ich oddziaływania na rozwiązanie pewnego problemu, jak w przypadku ewaluacji programów na rzecz promocji zdrowia wśród osób starszych dokonanej przez grupę badawczą zgromadzoną wokół profesor Beaty Tobiasz-Adamczyk z Collegium Medicum UJ¹².

Wspieranie organizacji pozarządowych

Powstaje także wiele artykułów i prac naukowych na temat współpracy pomiędzy uczelniami a organizacjami pozarządowymi, w efekcie której uniwersytet bądź uczelnia wyższa przejmuje część zadań realizowanych przez NGO. Prace te ukazują uniwersytety jako inicjatorów działań społecznych, a czasem nawet jako pomysłodawców założenia stowarzyszenia bądź fundacji¹³. W interesującej pracy zbiorowej pod redakcją doktor Moniki Jakubiak autorzy opisują przykłady udanej współpracy pomiędzy uczelniami oraz przedsiębiorcami, której efektem był projekt WrOpenUp. Jego celem było stworzenie nowej platformy kooperacji pomiędzy tymi podmiotami a podmiotami społecznymi w zakresie edukacji międzykulturowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz działań na rzecz seniorów¹⁴. Sama redaktorka tomu, doktor Jakubiak, wskazuje w artykule,

¹¹ B.H. Toszek, *Uwarunkowania dynamiki rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce*, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2016, nr 17, s. 218–231.

¹² B. Woźniak [et al.], *Promocja zdrowia wśród osób starszych w Polsce w świetle badań przeprowadzonych w projekcie healthPROelderly – wypracowanie opartego na faktach przewodnika dotyczącego promocji zdrowia wśród osób starszych*, „Problemy Higieny i Epidemiologii” 2009, nr 90 (4), s. 459–464.

¹³ E. Spodarczyk, *Innowacyjny model biznesu – sukces oparty na społecznie odpowiedzialnej współpracy biznesu, uczelni i władz*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania” 2015, nr 39 (3), s. 359–370.

¹⁴ A. Długopolska-Mikonowicz, O. Tarasewicz-Gryt, *Model współpracy międzysektorowej w projekcie społecznej odpowiedzialności. Studium przypadku WrOpenUp*, [w:] *Społeczna odpowiedzialność uczelni – wybrane aspekty*, red. M. Jakubiak, „Marketing i Rynek” 2017, nr 11, s. 53–63.

że uniwersytety – poprzez odpowiedzialne kształcenie absolwentów oraz uwrażliwianie ich na potrzeby różnych grup społecznych – stwarzają organizacjom pozarządowym odpowiednie warunki do działania¹⁵. Z kolei Tomasz Kusio, w tej samej pracy, zwraca uwagę na rosnące społeczne oczekiwania wobec uczelni, które sprawiły, że powstało pojęcie „społecznej odpowiedzialności uczelni” na wzór „społecznej odpowiedzialności biznesu”¹⁶. Niestety jednak wielu autorów pokazuje również, że polskim środowiskom uczelnianym wciąż z trudem przychodzi nawiązanie konstruktywnych relacji nie tylko z sektorem organizacji pozarządowych, ale także z sektorem prywatnym¹⁷, mimo że tego rodzaju partnerstwo jest mocno rekomendowane¹⁸ i postulowane niekiedy jako tzw. trzecia misja uniwersytetu¹⁹.

Upowszechnianie wiedzy na temat organizacji pozarządowych

Niektóre z branych pod uwagę publikacji naukowych stanowią systematyczny opis działalności organizacji pozarządowych w przestrzeni ochrony kultury, dzięki czemu odbiorcy publikacji, czyli zwykle osoby wywodzące się ze środowiska akademickiego, mają okazję zapoznać się z projektami, których tematyka może korespondować z ich badaniami. Format publikacji naukowej jest zatem swoistą platformą dla organizacji pozarządowych, których przedstawiciele są nierzadko autorami artykułów, jak w przypadku

¹⁵ M. Jakubiak, *Społeczna odpowiedzialność uczelni – wybrane aspekty*, [w:] *Społeczna odpowiedzialność uczelni...*, op. cit., s. 134–147.

¹⁶ T. Kusio, *Społeczna odpowiedzialność szkoły wyższej*, [w:] *Społeczna odpowiedzialność uczelni...*, op. cit., s. 285–297.

¹⁷ M. Geryk, *Rola skutecznej komunikacji z interesariuszami jako narzędzie kształtowania polityki w zakresie społecznej odpowiedzialności uczelni*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2014, nr 338, s. 40–51.

¹⁸ M. Baran, M. Kłos, *Projekty innowacyjne w uczelniach wyższych – rekomendacje dotyczące finansowania i organizowania kształcenia ustawicznego*, „Handel Wewnętrzny” 2014, nr 5, s. 3–12.

¹⁹ A.M. Kola, K. Leja, *Rozszerzona trzecia misja uniwersytetu na przykładzie jego relacji z podmiotami trzeciego sektora*, „E-mentor” 2015, nr 4 (61), s. 4–12.

pracy zbiorowej pt. *Archiwa organizacji pozarządowych w Polsce*²⁰. Inne publikacje pokazują także dość oryginalne formy, jakie może przybierać współpraca międzysektorowa. Monika Kaczmarczyk, na przykład, opisuje ciekawy trend, jeśli chodzi o upowszechnianie wiedzy o lokalnych organizacjach pozarządowych. To tworzenie przez uczelnie wyższe internetowych portali informacyjnych, jak w przypadku portalu *e-sosnowiec.pl*²¹. Dokumentacja działalności organizacji pozarządowych w ściśle określonej sferze polityki gospodarczej jest kolejnym często spotykanym motywem podejmowanym przez znane mi publikacje²².

Animacja działalności międzykulturowej

Niektóre publikacje naukowe związane z tematem współpracy międzysektorowej w Polsce mogą być bodźcem do większej aktywizacji organizacji pozarządowych w sferze kultury. Przykładem niech będzie raport z projektu badawczego pt. *Analiza potrzeb infrastrukturalnych w obszarze dziedzictwa kulturowego, szkolnictwa artystycznego oraz infrastruktury kultury*

²⁰ J. Michałowska, *Archiwum społeczne w organizacji pozarządowej – sytuacja obecna i szanse rozwoju na podstawie działalności Archiwum Ośrodka KARTA*, [w:] *Archiwa organizacji pozarządowych w Polsce*, red. T. Czarnota, M. Konstankiewicz, Warszawa – Lublin 2015, s. 71–76.

²¹ M. Kaczmarczyk, *Misja lokalnego portalu internetowego na przykładzie serwisu e-sosnowiec.pl*, „Nowe Media” 2010, nr 1, s. 141–157.

²² H. Krocak, J. Lajstet, *Krajowy Diagram Międzysektorowej Współpracy oraz Międzysektorowa Gotowość do Współpracy na Rzecz Reintegracji. Założenia i uwarunkowania organizacji Krajowej Sieci Reintegracji* [Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego” WND-POWR.02.05.00-00-0114/17-04 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020]; *Jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją publiczną* [Raport przygotowany przez Instytut Spraw Publicznych w ramach projektu: „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy”, realizowanego w ramach Priorytetu V Dobre rządzenie, Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie systemowe dla trzeciego sektora Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki], Warszawa 2011.

w Polsce w kontekście finansowania w ramach przyszłej perspektywy UE oraz zgodności z celami Strategii Europa 2020 i Inicjatywami Flagowymi, którego autorzy wielokrotnie podkreślają, że w proces wzmacniania przemysłu kreatywnego oraz innowacyjności powinny być włączone stowarzyszenia artystyczne oraz animatorzy kultury²³, a także analiza przypadku wspólnego finansowania przedsięwzięć kulturalnych stworzona przez Przemysława Kieliszewskiego²⁴.

2. Współpraca międzysektorowa NGOs/UNI

Drugą istotną grupą tematyczną wśród analizowanych pozycji bibliograficznych były teksty biorące za punkt wyjścia perspektywę uczelni, a nie organizacji pozarządowych. W tym kontekście najczęściej przewijające się zagadnienia to: metodologia w służbie NGOs, identyfikacja kierunków rozwoju NGOs oraz organizacje pozarządowe działające w interesie naukowców.

Metodologia w służbie NGOs

Aby organizacje pozarządowe mogły efektywnie wypełniać swoją misję, muszą najpierw rozeznaczyć potrzeby grup, na rzecz których działają. Marcin Górecki i Eliza Gryszko opisują, jako jedną z dobrych praktyk, stosowanie przez organizacje pozarządowe metod i technik badawczych

²³ B. Ledzion [et al.], *Analiza potrzeb infrastrukturalnych w obszarze dziedzictwa kulturowego, szkolnictwa artystycznego oraz infrastruktury kultury w Polsce w kontekście finansowania w ramach przyszłej perspektywy UE oraz zgodności z celami Strategii Europa 2020 i Inicjatywami Flagowymi*, 2012, http://www.pois.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Documents/Analiza_potrzeb_infrastrukt_w_obszarze_dziedzictwa_kult_szkol_Europa2020_Inicjatywy_flagowe_10062013.pdf (dostęp 23 I 2020).

²⁴ P. Kieliszewski, *Współpraca międzysektorowa w finansowaniu przedsięwzięć kulturalnych na przykładzie Teatru Muzycznego w Poznaniu*, „Roczniki Kulturoznawcze” 2015, nr 6 (2), s. 137–151.

wpisujących się w orientację badań jakościowych po to, by lepiej zdiagnozować potrzeby osób, do których chcą dotrzeć. Jednym z przejawów takiej tendencji było prowadzenie wywiadów fokusowych z osobami niepełnosprawnymi, które następnie zostały zaangażowane do projektu „URZĄDzamy RAZEM”²⁵. Inni autorzy opisują także stosowanie przez NGOs metodologii opartej na wysoko zagregowanych danych ilościowych, które pozwalają organizacjom ocenić ich wpływ na politykę kulturową, jak w przypadku turystyki²⁶.

Identyfikacja kierunku rozwoju

Autorzy, którzy przyjęli za punkt wyjścia działania organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury, niejednokrotnie zauważają, że zaangażowane w nie osoby chętnie sięgają do badań naukowych, czyli sfery uniwersyteckiej, w celu wysondowania dalszych kierunków rozwoju organizacji. Marta Białek-Graczyk podaje jako przykład tej tendencji warszawski projekt pt. „Laboratorium pomysłów”, który był odpowiedzią na zidentyfikowaną w trakcie badań potrzebę istnienia kulturowej sfery „Pomiędzy”, czyli przestrzeni między dużymi, sformalizowanymi instytucjami kultury a inicjatywami indywidualnymi²⁷.

Organizacje pozarządowe w interesie naukowców

Ciekawym wątkiem, który nierzadko przewija się w literaturze przedmiotu obejmującej współpracę międzysektorową na linii NGOs – uczelnie wyższe,

²⁵ M. Górecki, E. Gryszko, *Partnerstwa w skali mikro. Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami*, [w:] *Układ otwarty. Miejskie partnerstwa międzysektorowe*, red. S. Borkowska-Waszak, E. Zielińska, Warszawa 2014, s. 138–146.

²⁶ T. Skalska, M. Koskowski, *Rola organizacji pozarządowych w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym dla potrzeb turystyki*, „Turystyka kulturowa” 2017, nr 1, s. 68–79.

²⁷ M. Białek-Graczyk, *Układ otwarty. Miejskie partnerstwa międzysektorowe*, [w:] *Pomorskie poszerzenie pola kultury. Dylematy – konteksty – działania*, red. C. Obrecht-Prondzyński, P. Zbieranek, Gdańsk 2017, s. 179–184.

jest opis działalności organizacji pozarządowych powołanych w interesie naukowców, czego przykładem jest Stowarzyszenie Rozwoju Karier Doktorantów i Doktorów PolDoc wspierające rozwój zawodowy młodych pracowników nauki²⁸. Podobne inicjatywy tworzone są także w odniesieniu do studentów z różnymi niepełnosprawnościami, o czym pisze Kinga Dumnicka²⁹. Niestety w wielu publikacjach autorstwa osób zaangażowanych w działalność pozarządową wskazuje się na to, że w takich sferach jak choćby miejska polityka kulturalna rzadko przeprowadza się konsultacje z uczelniami artystycznymi³⁰.

3. Podsumowanie

Podsumowując, należy zauważyć, że literatura przedmiotu w odniesieniu do współpracy międzysektorowej w Polsce jest niezwykle bogata i obfituje nie tylko w pozycje przeglądowe, ale także pogłębione analizy eksperckie poświęcone mechanizmom, problemom i wyzwaniom współpracy międzysektorowej na terenie Polski. W sytuacji zawężenia tematu do publikacji poświęconych współpracy uniwersytetów / uczelni wyższych oraz organizacji pozarządowych lista wyników jest o wiele krótsza, głównie ze względu na to, że można na niej znaleźć teksty traktujące bądź o organizacjach pozarządowych, bądź o uczelniach wyższych. Bezpośrednie powiązanie obydwu tematów w odniesieniu do polskich realiów jest stosunkowo rzadkie. Wśród

²⁸ J. Małkuch-Świtalska, J. Trippner-Hrabi, *Programy wspomaganie decyzji umożliwiające zarządzanie karierami doktorantów w Polsce proponowane przez instytucje trzeciego sektora. Przykład Stowarzyszenia Rozwoju Karier Doktorantów i Doktorów PolDoc*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej” 2015, nr 82, s. 123–134.

²⁹ K. Dumnicka, *Rola organizacji pozarządowych we wspieraniu kształtowania środowiska akademickiego przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami oraz zwiększaniu szans zawodowych absolwentów z niepełnosprawnościami*, [w:] *Wielowymiarowość integracji społeczno-zawodowej studentów z niepełnosprawnością*, red. B. Szczupła, K. Kutek-Śladek, Kraków 2015, s. 233–246.

³⁰ *Strategia rozwoju kultury w Krakowie do roku 2030*, Kraków 2017, https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=26654 (dostęp 5 IX 2019).

odnalezionych tekstów główną linią podziału stała się perspektywa, z której pisana była publikacja, a uwzględniała ona stronę albo uniwersytetu, albo sektora NGO. Większość z nich dokumentuje przykłady udanej współpracy pomiędzy tymi sektorami, jednocześnie wskazując na główne wyzwania i bariery w jej rozwijaniu.

Bibliografia

- Archiwa organizacji pozarządowych w Polsce*, red. T. Czarnota, M. Konstankiewicz, Warszawa – Lublin 2015.
- Baran M., Kłos M., *Projekty innowacyjne w uczelniach wyższych – rekomendacje dotyczące finansowania i organizowania kształcenia ustawicznego*, „Handel Wewnętrzny” 2014, nr 5, s. 3–12.
- Bartkowiak G., *Spółeczna odpowiedzialność biznesu w aspekcie teoretycznym i empirycznym*, Warszawa 2011.
- Broniewska M.J., *Model współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, „Acta Universitatis Lodziensis” 2012, nr 270, s. 255–266.
- Broniewska M.J., *Współpraca organizacji pozarządowych (NGO) z administracją publiczną – strategia i zasady*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” 2013, nr 98, s. 415–426.
- Dudkiewicz M., Makowski G., *Współpraca między organizacjami pozarządowymi i administracją samorządową. Problemy, wyzwania i rekomendacje*, Warszawa 2011.
- Dumnicka K., *Rola organizacji pozarządowych we wspieraniu kształtowania środowiska akademickiego przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami oraz zwiększaniu szans zawodowych absolwentów z niepełnosprawnościami*, [w:] *Wielowymiarowość integracji społeczno-zawodowej studentów z niepełnosprawnościami*, red. B. Szczupał, K. Kutek-Sładek, Kraków 2015, s. 233–246, <http://dx.doi.org/10.15633/9788374385077.15>.
- Furmankiewicz M., *Współpraca międzysektorowa w ramach „partnerstw terytorialnych” na obszarach wiejskich w Polsce*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2006, nr 7 (24), s. 117–136.
- Geryk M., *Rola skutecznej komunikacji z interesariuszami jako narzędzie kształtowania polityki w zakresie społecznej odpowiedzialności uczelni*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2014, nr 338, s. 40–51, <https://doi.org/10.15611/pn.2014.338.03>.

- Hajdys D., *System wsparcia partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce na tle systemów wybranych państw Unii Europejskiej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Nauki o Zarządzaniu” 2015, nr 412, s. 106–117, <https://doi.org/10.15611/pn.2015.412.09>.
- Jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją publiczną* [raport przygotowany przez Instytut Spraw Publicznych w ramach projektu: „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy”, realizowanego w ramach Priorytetu V Dobre rządzenie, Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie systemowe dla trzeciego sektora Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki], Warszawa 2011.
- Jokiel M., *Patologie partnerstw międzysektorowych*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2019, nr 20 (4), s. 293–306.
- Kaczmarczyk M., *Misja lokalnego portalu internetowego na przykładzie serwisu e-sosnowiec.pl*, „Nowe Media” 2010, nr 1, s. 141–157, <https://doi.org/10.12775/nm.2010.010>.
- Kieliszewski P., *Współpraca międzysektorowa w finansowaniu przedsięwzięć kulturalnych na przykładzie Teatru Muzycznego w Poznaniu*, „Roczniki Kulturoznawcze” 2015, nr 6 (2), s. 137–151, <https://doi.org/10.18290/rkult.2015.6.1-8>.
- Kola A.M., Leja K., *Rozszerzona trzecia misja uniwersytetu na przykładzie jego relacji z podmiotami trzeciego sektora*, „E-mentor” 2015, nr 4 (61), s. 4–12, <http://dx.doi.org/10.15219/em61.1201>.
- Kozak A., *Współpraca jednostki samorządu terytorialnego z interesariuszami w zakresie polityki kulturalnej*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe” 2018, nr 376, s. 80–99.
- Krocak H., Lajstet J., *Krajowy Diagram Międzysektorowej Współpracy oraz Międzysektorowa Gotowość do Współpracy na Rzecz Reintegracji. Założenia i uwarunkowania organizacji Krajowej Sieci Reintegracji* [Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego” WND-POWR.02.05.00-00-0114/17-04 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020].
- Ledzion B. [et al.], *Analiza potrzeb infrastrukturalnych w obszarze dziedzictwa kulturowego, szkolnictwa artystycznego oraz infrastruktury kultury w Polsce w kontekście finansowania w ramach przyszłej perspektywy UE oraz zgodności z celami Strategii Europa 2020 i Inicjatywami Flagowymi*, 2012, http://www.pois.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Documents/Analiza_potrzeb_infrastrukt_w_obszarze_dziedzictwa_kult_szkol_Europa2020_Inicjatywy_flagowe_10062013.pdf (dostęp 23 I 2010).

- Łobos K., *Współpraca przedsiębiorstw z organizacjami publicznymi i społecznymi jako źródło szans dla wszystkich sektorów*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Nauki o Zarządzaniu” 2010, nr 137, s. 179–187.
- Małkuch-Świtalska J., Trippner-Hrabi J., *Programy wspomagania decyzji umożliwiające zarządzanie karierami doktorantów w Polsce proponowane przez instytucje trzeciego sektora. Przykład Stowarzyszenia Rozwoju Karier Doktorantów i Doktorów PolDoc*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej” 2015, nr 82, s. 123–134.
- Meisel-Dobrzański J., *Współpraca NGO z sektorem publicznym – sposób na wzmocnienie demokracji i wzrost jakości polityk publicznych w Polsce*, „Zarządzanie Publiczne” 2014, nr 1 (25), s. 73–90.
- Partnerstwo – współpraca międzysektorowa w realizacji celów społecznych*, red. A. Handzlik, J. Głowacki, Kraków 2012.
- Pomorskie poszerzenie pola kultury. Dylematy – konteksty – działania*, red. C. Obracht-Prondzyński, P. Zbieranek, Gdańsk 2017.
- Rapacz A., *Znaczenie współpracy międzysektorowej dla kształtowania atrakcyjności obszaru turystycznego*, „Gospodarka a Środowisko – Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu” 2005, nr 1095, s. 96–106.
- Skalska T., Koskowski M., *Rola organizacji pozarządowych w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym dla potrzeb turystyki*, „Turystyka kulturowa” 2017, nr 1, s. 68–79.
- Spodarczyk E., *Innowacyjny model biznesu – sukces oparty na społecznie odpowiedzialnej współpracy biznesu, uczelni i władz*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania” 2015, nr 39 (3), s. 359–370.
- Społeczna odpowiedzialność uczelni – wybrane aspekty*, red. M. Jakubiak, seria „Marketing i Rynek” 2017, nr 11.
- Strategia rozwoju kultury w Krakowie do roku 2030*, Kraków 2017, https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=26654 (dostęp 5 IX 2019).
- Szczygieł N., Rutkowska-Podołowska M., *Partnerstwo międzysektorowe: panaceum na współczesne wyzwania systemów ochrony zdrowia?*, [w:] „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2012, nr 266, s. 84–98.
- Teneta-Skwiercz D., *Współpraca międzysektorowa jako narzędzie realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2016, nr 455, s. 30–43, <https://doi.org/10.15611/pn.2016.455.02>.
- Toszek B., *Uwarunkowania dynamiki rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce*, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2016, nr 17, s. 218–231.
- Układ otwarty. Miejskie partnerstwa międzysektorowe*, red. S. Borkowska-Waszak, E. Zielińska, Warszawa 2014.

- Wielowymiarowość integracji społeczno-zawodowej studentów z niepełnosprawnością*, red. B. Szczupał, K. Kutek-Sładek, Kraków 2015.
- Woźniak B. [et al.], *Promocja zdrowia wśród osób starszych w Polsce w świetle badań przeprowadzonych w projekcie healthPROelderly – wypracowanie oparte na faktach przewodnika dotyczącego promocji zdrowia wśród osób starszych*, „Problemy Higieny i Epidemiologii” 2009, nr 90 (4), s. 459–464.
- Współpraca międzysektorowa: istota, przykłady, korzyści*, red. A. Chmielak, R. Przygodzka, Białystok 2016.

Rozpoczynając pracę nad projektem i publikacją, wyszliśmy z założenia, że przede wszystkim potrzebna jest gruntowna wiedza na temat rzeczywistego stanu współpracy uczelni wyższych i organizacji pozarządowych, ze szczególnym uwzględnieniem barier, oraz zbiór inspiracji teoretycznych i dobrych praktyk – zarówno z Polski, jak i z innych krajów – pozwalających pogłębić tę współpracę i zwiększyć jej efektywność. To się nie zmieniło i w dalszym ciągu jesteśmy przekonani, że taka wiedza jest potrzebna. Pozwala ona podejmować skuteczniejsze działania na poziomie lokalnym przez poszczególnych zainteresowanych współpracą pracowników czy osoby kierujące konkretnymi jednostkami organizacyjnymi.

Niemniej jednak w trakcie pracy nad projektem coraz bardziej oczywiste stawało się dla nas to, że jeszcze istotniejsze od drobiazgowej wiedzy o charakterze wdrożeniowym jest zwrócenie uwagi na bardziej podstawową kwestię społecznych funkcji uczelni wyższych. Trudno będzie wprowadzić długotrwałe, efektywne rozwiązania dotyczące omawianej formy współpracy na rzecz społeczeństwa obywatelskiego bez decyzji o charakterze systemowym w obszarze polityki szkolnictwa wyższego.

ISBN: 978-83-8138-152-9

